

РЕШЕНИЕ

№ 336

гр. София, 07.10.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**СОФИЙСКИ ОКРЪЖЕН СЪД, I ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на двадесет и първи септември през две
хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Дора Д. Михайлова

Членове: Росина Н. Дончева
Светослав Н. Николов

при участието на секретаря Цветанка П. Младенова Павлова
като разгледа докладваното от Росина Н. Дончева Въззивно гражданско дело
№ 20211800500486 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от Гражданския
процесуален кодекс.

С решение № 51 от 08.03.2021 г., постановено по гр. дело № 1
291/2019 г. по описа на РС – гр. Самоков, О. д. н. М. н. в. р. – С. е
осъдена да заплати на С. А. Х. на основание чл. 187, ал. 5, т. 2 от
Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР - в ред., обн.
ДВ, бр. 81/2016 г.), вр. чл. 178, ал. 1, т. 3 от ЗМВР сумата 1 530, 26 лв.,
представляваща неплатено възнаграждение за положен извънреден
труд за периода от 17.12.2016 г. до 17.12.2019 г., ведно със законната
лихва върху тази сума, считано от подаване на исковата молба на
17.12.2019 г., до окончателното ѝ изплащане, както и на основание чл.
86, ал. 1 от ЗЗД да му заплати сумата 212, 98 лв., представляваща
обезщетение за забавено изпълнение на горепосоченото главно
задължение за период от 19.03.2017 г. до 17.12.2019 г. С решението е
отхвърлен предявеният от ищеца иск за разликата до пълния предявен
размер от 1663,00 лева и иска с правно основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД в
частта му за разликата над 212, 98 лв. до пълния предявен размер от

250, 00 лв. за същия период. В тежест на ответника е възложена сумата 322 ,06 лв. - разноски по делото, понесени от ищеца, според уважената част от исковете, както и сума за държавна такса и разноски за възнаграждение за вещо лице, платими в полза на държавата, а в тежест на ищеца е възложена сумата от 14,80 лв. - разноски по делото според отхвърлената част от иска.

Срещу решението, в частта, в която исковете са уважени, е подадена в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК въззивна жалба от ответника О. д. н. М. н. в. р. – С.. Жалбоподателят поддържа, че неправилно районният бил приел, че е налице непълнота в уредбата в ЗМВР по отношение на определянето на заплащане на извънреден труд в резултат на преобразуване на нощен към дневен труд чрез прилагане на коефициент 1. 143. Не била налице празнота в закона, поради което било изключено прилагането на нормите на НСОПЗ. Искането е за отмяна на решението в обжалваните части и за постановяване на нов акт по същество, с който исковете да бъдат отхвърлени.

Ответникът по жалбата С. А. Х. не е подал отговор на въззивната жалба.

Софийски окръжен съд, след като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивната жалба пороци на атакувания съдебен акт и възраженията на насрещната страна, намира за установено следното:

Предявени са за разглеждане обективно кумулативно съединени искове с правно основание чл. 187, ал. 5, т. 2 ЗМВР вр. с чл. 179, ал. 1 вр. с чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР и с правно основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Настоящият съдебен състав счита, че първоинстанционното решение е валидно, допустимо и правилно.

Безспорно е във въззивното производство, че през процесния период страните са били обвързани от валидно служебно

правоотношение, по силата на което ищецът е изпълнявал длъжността "полицай" в група "Охранителна полиция" към РУ – МВР – Самоков и за времето от 17.12.2016 г. до 16.12.2019 г. е полагал труд като младши инспектор в РУ на МВР Самоков. Полагал е труд на 12-часов режим на работа, като работното време било изчислявано сумирано за тримесечен период. През периода от 17.12.2016 г. до 17.12.2019 г. ищецът бил отработил 1568 нощни часове, за които му било изплатено допълнително възнаграждение от 0. 25 лв. на час.

Спорните между страните въпроси са свързани с това дали при отчитане и заплащане на положените часове нощен труд са приложими разпоредбите на КТ и НСОПЗ – в частност разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от посочената наредба, или следва да се прилагат разпоредбите на специалния ЗМВР и на издадените въз основа на него подзаконови нормативни актове, както и дали е налице извънреден труд при превръщане на нощните часове в дневни по реда на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ.

Дневното работно време е обичайното работно време. Нощен е трудът, който се полага от 22. 00 ч. до 06. 00 ч. – чл. 140, чл. 141, ал. 2 КТ. Трудовото законодателство изхожда от идеята за принципна допустимост на работата през нощта, като я съчетава с мерки за ограничаване на нейното неблагоприятно влияние върху работника или служителя – специална закрила (чл. 140, чл. 140а, чл. 149 и чл. 261 КТ).

Положеният нощен труд се отчита и се заплаща увеличено в сравнение с дневния. Увеличението се изразява, на първо място, в запазването на ставката за дневното работно време, като изравняването се извършва със съответни коефициенти според начина на изчисляване и отчитане на работното време (подневно или сумирано) – чл. 9, ал. 2 НСОПЗ, и на второ място – в заплащане на допълнително трудово възнаграждение към така увеличеното възнаграждение, чийто минимален размер е установен в чл. 8 НСОПЗ.

Съгласно разпоредбата на чл. 176 ЗМВР брутното месечно трудово възнаграждение на държавните служители на МВР се състои от основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения. В чл. 179, ал. 1 ЗМВР е предвидено, че на държавните служители се

изплаща допълнително възнаграждение за полагане на труд през нощта от 22. 00 ч. до 6. 00 ч., а в чл. 187, ал. 5, т. 2 и ал. 6 ЗМВР (приложима редакция на закона – изм. и доп. – ДВ, бр. 81 от 2016 г.) – че работата извън редовното работно време до 280 часа годишно се компенсира с възнаграждение за извънреден труд за отработени до 70 часа на тримесечен период – за служителите, работещи на смени, като извънредният труд се заплаща с 50 на сто увеличение върху основното месечно възнаграждение. Нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8 часа дневно и 30 часа седмично при 5-дневна работна седмица – чл. 187, ал. 1 ЗМВР (приложима редакция на закона – Изм. и доп. – ДВ, бр. 81 от 2016 г.). Работното време на държавните служители се изчислява в работни дни – подневно, а за работещите на 8, 12 или 24-часови смени – сумирано за тримесечен период – чл. 187, ал. 3, изр. 1 ЗМВР. При работа на смени е възможно полагането на труд и през нощта между 22. 00 ч. и 6. 00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период – чл. 187, ал. 3, изр. 3 ЗМВР. Според чл. 187, ал. 9 ЗМВР редът за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата на държавните служители извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдих и почивките за държавните служители се определят с наредба на министъра на вътрешните работи. През процесния период е действала Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016 г. за реда за организация и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима на дежурство, времето за отдих и почивките на държавните служители в Министерство на вътрешните работи, издадена от министъра на вътрешните работи, обн., ДВ, бр. 60 от 02.08.2016 г., в сила от 02.08.2016 г., отм., бр. 3 от 10.01.2020 г., в сила от 10.01.2020 г., Решение № 16766 на ВАС на РБ – бр. 4 от 14.01.2020 г. В чл. 3, ал. 3 от наредбата е предвидено, че за държавните служители от МВР е възможно полагането на труд и през нощта между 22. 00 ч. и 06. 00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период, а в чл. 31 – че отработеното време между 22. 00 ч. и 06. 00 ч. се отчита с протокол, като са посочени лицата, които го изготвят, сроковете за това и

начинът на отчитане на броя отработени часове. В посочения подзаконов нормативен акт обаче липсва правило за трансформиране на нощния труд в дневен (за разлика от чл. 31, ал. 1 от Наредба № 8121з407 от 11.08.2014 г., отм. с Наредба № 8121з-592 от 25.05.2015 г., съгласно който при сумирано отчитане на отработеното време общият брой часове положен труд между 22. 00 ч. и 06. 00 ч. за отчетния период се умножава по 0. 143, като полученото число се сумира с общия брой отработени часове за отчетния период). Същевременно съгласно нормата на чл. 188, ал. 2 ЗМВР държавните служители, полагащи труд за времето между 22. 00 ч. и 06. 00 ч., се ползват със специална закрила по КТ.

При липсата на правило за отчитане на нощния труд в специалния закон – ЗМВР (до изменението на чл. 187, ал. 4 със ЗИДЗМВР от м. юли 2020 г.) и в наредбата, издадена по чл. 187, ал. 9 ЗМВР, то при сумирано отчитане на работното време на служителите от МВР, работещи по служебно правоотношение, следва да се прилага субсидиарно правилото за трансформиране на нощните часове в дневни, установено в чл. 9, ал. 2 НСОПЗ. Приложението на правилото на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ не се изключва от обстоятелството, че ответникът е изпълнил задължението си да заплати на ищеца допълнително възнаграждение за нощен труд в размер на 0. 25 лв. за всеки отработен час през нощта. При сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време за съответното работно място (чл. 9, ал. 2 НСОПЗ). Нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица (чл. 187, ал. 1 ЗМВР). Ето защо нормалната продължителност на дневното работно време, установена при подневно отчитане на работното време на държавните служители в МВР, е 8 часа – това е първата от двете величини, необходими за изчисляване на приложимия коефициент. По отношение на втората от тях настоящият въззивен състав приема, че за работещите на 8, 12 или 24-часови смени в системата на МВР работното време се изчислява сумирано за тримесечен период с

възможност за полагане на труд и през нощта между 22. 00 ч. и 06. 00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период (чл. 187, ал. 3 ЗМВР). От посочената норма е видно, че 8-часовото ограничение при полагане на нощен труд на смени се отнася за случаите на сумирано изчисляване на работното време за тримесечен период, а не за случаите на подневно отчитане на работното време, която е различна форма на отчитане на труда.

През исковия период в ЗМВР липсва норма, която да установява нормалната продължителност на нощното работно време при подневно отчитане на работното време. Ето защо при подобна празнота в специалния закон следва да се приложи общото правило на чл. 140, ал. 1 КТ, съгласно което нормалната продължителност на работното време през нощта при 5-дневна работна седмица е до 7 часа. Следователно отношението между нормалната продължителност на дневното работно време (8 часа) и нормалната продължителност на нощното работно време (7 часа), установени за подневно отчитане на работното време на служителите в МВР, е 1. 143.

На следващо място, настоящият съдебен състав приема, че съгласно чл. 143, ал. 1 КТ, извънреден е трудът, който се полага по разпореждане или със знанието и без противопоставянето на работодателя или на съответния ръководител от работника или служителя, извън установеното за него работно време. Работодателят може да установява сумирано изчисляване на работното време – седмично, месечно или за друг календарен период, който не може да бъде повече от 6 месеца – чл. 142, ал. 2 КТ. Както вече бе посочено, работното време на държавните служители в МВР, работещи на 8, 12 или 24 часови смени, се изчислява сумирано за тримесечен период – чл. 187, ал. 3, изр. 1 ЗМВР. При сумираното изчисляване продължителността на работния ден не е еднаква, поради което за работодателя не съществува задължение през всеки календарен период (седмица, месец) да осигурява отработване на пълния размер на законоустановеното работно време. В този случай продължителността на работното време през отделните дни може да надвишава нормалната работа, но работата в повече се компенсира с почивка в границите на отчетния период. Когато в края на отчитане нормата свободно време е превишена, ще е налице извънреден труд.

Сумираното работно време се установява в полза на работодателя за работници и служители, които извършват работа със специфичен характер и/или организация на труда (чл. 154а КТ), но изчисляването му се основава на продължителността, установена при подневното отчитане на работното време (чл. 142, ал. 1 КТ). Тримесечната норма на отчитане представлява допълнителна тежест за работника или служителя, тъй като затруднява възстановяването на работната сила, което биологично се осъществява най-добре в рамките на едно денонощие (т. 2 от Тълкувателно решение № 8 от 14.11.2014 г. на ВКС по тълк. дело № 8/2013 г., ОСГК). Подневното отчитане на работното време служи за база при определяне на следните компоненти и особености, характерни за сумираното отчитане на работното време: нормата на работното време за периода на сумираното му изчисляване, правилата за изчисляване на трудовото възнаграждение, правилата за установяване и изчисляване на извънреден труд, положен от работещите при условията на сумирано изчисляване на работното време, както и правилата за изчисляване на броя на отработените дни при определяне на трудовия стаж, възнаграждението за платен годишен отпуск, размерът на обезщетенията и др.

Съгласно чл. 9, ал. 5 от Наредбата за трудовата книжка и трудовия стаж, трудовият стаж на работниците и служителите, работещи при сумирано изчисляване на работното време, се определя, като изработените часове по графика за периода на сумирането след превръщане на нощните часове в дневни за смените с повече от 4 нощни часа, се разделят на установената за тях нормална продължителност на дневното работно време. Определеният по този начин труд стаж не може да е по-голям от броя на работните дни за периода на сумирането. В чл. 18, ал. 3 НСОПЗ е предвидено, че при сумирано изчисляване на работното време броят на отработените дни се установява, като отработените часове през месеца след превръщането на нощните часове в дневни се разделят на дневната продължителност на работното време, установена за работното място при подневно отчитане на работното време. Съответно в чл. 9б, ал. 1 (Нов – ДВ, бр. 41 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) от Наредбата за работното време, почивките и отпуските, е установено, че при

сумирано изчисляване на работното време по чл. 142, ал. 2 КТ се определя норма за продължителност на работното време за периода. Нормата се определя в часове, като броят на работните дни по календар, включени в периода на отчитане, се умножи по дневната часова продължителност на работното време, определено в трудовия договор, а в чл. 9а, ал. 4 от наредбата (редакция изм., бр. 41 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) е предвидено, че когато се полага нощен труд, сборът от работните часове по графика на работника или служителя по ал. 3 се изчислява след превръщане на нощните часове в дневни за смените с 4 и повече от 4 часа нощен труд с коефициента по чл. 9, ал. 2 НСОПЗ. Превръщането на нощните часове в дневни не се извършва, когато за работното място е установено намалено работно време, както и когато трудовият договор е сключен за работа само през нощта.

Съгласно нормата на чл. 26, ал. 1 от Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016 г. за реда за организация и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима на дежурство, времето за отдих и почивките на държавните служители в Министерство на вътрешните работи, при сумирано отчитане на работното време общият брой на отработените часове по график се сравнява с нормата работни часове за отчетния период, получена от броя календарни работни дни за периода, умножени по цифрата осем. Получените часове над тази норма се отчитат като положен труд извън редовното работно време. Посочената наредба не предвижда превръщане на нощните часове в дневни с коефициент 1. 143 за изчисляване на отработените дни и за отчитането и заплащането на извънредния труд.

С оглед изложените по-горе съображения за приложимост на установения в чл. 9, ал. 2 НСОПЗ коефициент за отчитане на положения от ищеца нощен труд и доколкото правилото за преизчисляване на нощните часове в дневни е в синхрон с правилата за заплащане на труда и зачитането на трудовия стаж, настоящият съдебен състав приема, че за процесния период нощните часове, преизчислени в дневни с коефициент 1. 143, следва да се вземат предвид при решаването на въпроса дали е положен извънреден труд от страна на ищеца.

Видно е от заключението на вещото лице по допусната и изслушана в първоинстанционното производство съдебно-счетоводна експертиза, което при преценката му по реда на чл. 202 ГПК подлежи на кредитиране, че през процесния период – от 17.12.2016 г. до 17.12.2019 г. - ищецът е положил нощен труд в размер на 1 568 ч., които преизчислени с коефициент 1. 143 и приравнени на дневно работно време възлизат на 1 790 часа. Възнаграждението за разликата от 222 ч. е в размер на 1 530. 26 лв., а обезщетението за забава в размер на законната лихва за периода от 19.03.2017 г. до 17.12.2019 г. възлиза на 212. 98 лева. Установено е също така, че отработените от ищеца часове на смяна и съответно за отчетния период от три месеца надхвърлят определената норма часове, който извод следва от обстоятелството, че работодателят му е заплатил допълнително възнаграждение за положен извънреден труд за часовете и в размерите, посочени в заключението на вещото лице, които не се спори между страните, че са били определени без да е било извършено превръщане на отработените нощни часове в дневни. В този смисъл и при съобразяване на обстоятелството, че задължението за заплащане на претендираното допълнително възнаграждение е възникнало като срочно (след изчитане на всяко тримесечие – чл. 33, ал. 1 от Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016 г.), то настоящият съдебен състав приема, че предявените искове са основателни, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане.

Така формираните изводи не противоречат на решението на съда на ЕС от 24.02.2022 г., постановено по дело C-262/2020 (образувано по преюдициално запитване, отнасящо се до тълкуването на чл. 12, б. "а" от Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 04.11.2003 относно някои аспекти на организацията на работното време, както и на чл. 20 и 31 от Хартата на основните права на Европейския съюз, отправено в рамките на спор между служител и Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" към МВР по повод отчитането и заплащането положените часове нощен труд). С посоченото решение не е даден конкретен отговор на въпроса за приложението на общата правна уредба на България в правоотношенията с държавните служители (служителите на МВР). В

решението е посочено, че Директива 2003/88 не налага да се приемат мерки, с които да се установи разлика между нормалната продължителност на нощния труд и нормалната продължителност на труда през деня.

Тъй като изводите на въззивния съд съвпадат с тези на районния съд в обжалваното решение, последното следва да бъде потвърдено.

При този изход на спора, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, жалбоподателя следва да бъде осъден да заплати на ответника по жалба разноски за възнаграждение за един адвокат, в размер на 180 лева.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 51 от 08.03.2021 г., постановено по гр. дело № 1 291/2019 г. по описа на РС – гр. Самоков, в обжалваните части.

ОСЪЖДА О. д. н. М. н. в. р. с адрес: гр. С., ул. „Г. М.“ № .., да заплати на С. А. Х., ЕГН: ***** от гр. С., на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, направените разноски във въззивното производство за възнаграждение за един адвокат в размер на 180 (сто и осемдесет) лева.

Решението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____